

**Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz literatury Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego
z Geografii dla uczniów szkół podstawowych województwa śląskiego
w roku szkolnym 2025/2026**

STOPIEŃ I - ETAP SZKOLNY

Cele konkursu:

- popularyzacja geografii wśród uczniów,
- promowanie i rozwijanie u uczniów zainteresowania geografią,
- doskonalenie umiejętności samodzielnego wyszukiwania informacji geograficznych (wraz z ich selekcją i analizą) z wykorzystaniem różnych źródeł informacji (np. tekst, mapa, wykres, diagram, fotografia, schemat),
- kształtowanie umiejętności posługiwania się mapą (wraz z jej interpretacją)
- popularyzacja i ugruntowanie wiedzy o Ameryce Północnej, Ameryce Południowej, Arktyce, Antarktyce, oceanach i odkryciach geograficznych oraz jej wykorzystanie do rozwiązywania zadań konkursowych,
- poszerzenie wiedzy o wybranych elementach środowiska geograficznych zależnościach pomiędzy nimi w skali regionalnej.
- doskonalenie umiejętności rozwiązywania zadań problemowych oraz krytycznego myślenia,
- kształtowanie umiejętności wykorzystania wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym

Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników

Uczestnik konkursu powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami z zakresu geografii Ameryki Północnej, Ameryki Południowej, obszarów polarnych i oceanów oraz wybranych elementach środowiska przyrodniczego oraz problematyki społecznej i gospodarczej, a także zjawiskach i procesach zachodzących w środowisku geograficznym, które określono w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz U. z 2017 r., poz. 356 z późn. zm.).

Zadania konkursowe obejmują określone na wstępie treści zapisane w "Podstawie programowej kształcenia ogólnego. Szkoła podstawowa geografia" oraz rozszerzenia wybranych treści określone dla każdego etapu konkursu.

Na każdym etapie konkursu uczestnik powinien wykazać wiedzę i umiejętności z zakresu:

- posługiwania się różnymi źródłami informacji geograficznej (tj. mapami, fotografiami, rysunkami, diagramami i wykresami, danymi statystycznymi, tekstami źródłowymi itp.
- posługiwania się terminologią geograficzną,
- wykonywania obliczeń z zakresu podstaw kartografii (np. obliczeń z wykorzystaniem skali mapy, określania współrzędnych geograficznych, obliczania rozciągłości południkowej i równoleżnikowej, określanie wysokości względnej i bezwzględnej).

określania położenia i rozpoznawania na mapach elementów geograficznych, interpretacji map ogólnogeograficznych i tematycznych, sporządzonej w różnych skalach, identyfikacji związków przyczynowo-skutkowych w środowisku geograficznym Ameryki Północnej, Ameryki Południowej, Arktyki, Antarktyki i oceanów.

Etap szkolny - szczegółowe zagadnienia:

Etap szkolny obejmuje następującą tematykę: przez lądy i oceany (kontynenty oceany na Ziemi); zagadnienia z zakresu wybranych elementów geografii Ameryki Północnej i Ameryki Południowej: położenie geograficzne, linia brzegowa, środowisko przyrodnicze (ukszałtowanie terenu, budowa geologiczna, strefy klimatyczne i roślinne, strefy krajobrazowe, tornada i cyklony); zagadnienia z zakresu wybranych elementów geografii obszarów okołobiegunowych: Arktyki i Antarktyki (linia brzegowa, środowisko przyrodnicze, prace badawcze).

Podróże geograficzne i wielkie odkrycia geograficzne.

Obliczenia z wykorzystaniem skali mapy. Wymagana jest znajomość map ogólnogeograficznej świata, map ogólnogeograficznych i map politycznych oraz map tematycznych Ameryki (np. geologicznej, klimatycznej, gospodarczej), a także znajomość map Arktyki i Antarktyki.

Treści poszerzone

Oczami podróżnika. Geograficzna podróż po Ameryce

Walory i atrakcje w wybranych krajach/regionach Ameryki

Literatura:

Podręczniki szkolne i atlasy geograficzne:

1. Atlas geograficzny Polska, kontynenty, świat. Szkoła podstawowa, klasy 5-8. Nowa Era Sp. z o. o., Warszawa, 2019.
2. Szlajfer F., Zaniewicz Z., Rachwał T., Malarz R., Planeta Nowa 5. Podręcznik do geografii dla klasy piątej szkoły podstawowej, wyd. zmienione. Edycja 2021-2023 i 2024-2026. Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa.
3. Rachwał T., Malarz R., Szczypiński D., Planeta Nowa 6. Podręcznik do geografii dla klasy szóstej szkoły podstawowej. Edycja 2022-2024. Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa.
4. Rachwał T., Szczypiński T. Planeta Nowa 8. Podręcznik do geografii dla klasy ósmej szkoły podstawowej. Edycja 2020-2022 i 2023-2025. Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa.

Literatura popularnonaukowa i podróżnicza:

1. Dziadek M. Jukatan – w krainie cenotów. Geografia w Szkole, nr 3/2023, str. 14-19.
2. Dziadek M. Yellowstone – najstarszy park narodowy świata. Geografia w Szkole, nr 4/2020, str. 10-15.
3. Kubiak A., Kurzela J. Serce świata Majów. Poznaj Świat, nr 10/2017, str. 82-87. <https://poznaj-swiat.pl/article/2581/serce-swiata-majow>
4. Machowski R., Rzętała M. Patagonia – przyrodnicze kontrasty. Geografia w Szkole, nr 1/2021, str. 14-20.
5. Migoń P. Ziemia Ognista – na krańcu świata. Geografia w Szkole, nr 1/2017, str. 8-11.
6. Pryłowska-Nowak E. Kuba – brama do Zatoki Meksykańskiej. Geografia w Szkole, nr 4/2016, str. 16-18.
7. Wrona J. Acapulko i nie tylko. Geografia w Szkole, nr 4/2018, str. 12-16.
8. Wrzosek A. i Wrzosek B. Gdzie ląd spotyka się z oceanem. Poznaj Świat, nr 9-2019, str. 36-43. <https://poznaj-swiat.pl/article/3017/gdzie-lad-spotyka-ocean>
9. Zakrzewski T. Na szlaku Kondorów. Poznaj Świat, nr 10/2011, str. 94-100 <https://poznaj-swiat.pl/article/266/na-szlaku-kondorow>